

Работен лист по: Музика

Клас: 5, час по седмично разписание – 6

Дата/ден от седмицата: 02.04.2021 – петък

Тема на урочната единица/страница: – Тракийска фолклорна област – стр.60,61

Неравноделни размери

Неравноделните размери са част от означенията на метрума, залегнали в теорията на музиката. Поради факта че съществуват повече от един в музикалната практика термина, се налага в множествено число. Размерът в музиката е обозначение, с което се оразмерява, отброява метрума, който се проявява в рамките на всеки такт от музикалното произведение. В музикалната практика съществуват четири категории на метрума:

1. двуделен или триделен метрум, при които дяловете на такта са равни и означаваме с равноделни размери.
2. комбинация между двуделен и тривременен метрум, при които дяловете в рамките на всеки такт са неравни и означаваме с неравноделни размери.
3. хетерометрия – когато дяловете на метрума са прекалено много и не могат да бъдат събрани в рамките на такта. Такива са така наречените хетерометрични редици или музикални произведения, означени със смесени размери (комбинация от различни равноделни, комбинация от различни неравноделни размери и комбинация от равноделни и неравноделни размери).
4. безмензурни произведения, които се означават с латинските термини: *ad libitum* или *senza misura*, където метрума се проявява свободно без да бъде отброяван и означават с конкретен размер.

В българската народната музика пулсацията обикновено е на осмина нота и в по-редки случаи на шестнайсетина нота. Когато песните и танците (хора, ръченици и т.н.) се изпълняват в бавно и умерено темпо, задължително се броят времената, когато песните и танците са в бързо или много бързо темпо, или пулсацията е на шестнайсетина нота, се отброяват формално само дяловете. Така в размер $5/8$ броим раз-два, раз-два-три ако е бавно или умерено темпо и раз-дваа ако е бързо темпо (или е в $5/16$). Поради практичност, удобство и за да не се затормозява съзнанието на изпълнителя в професионалната музика, неравноделните размери се броят според техните двувременни и тривременни дялове например размер $5/8$ (2+3), а не 1,2,3,4,5.

Така най-характерните неравноделни размери са:

$5/8$ (2+3),(3+2) раз-два, раз-два-три и т.н. Пайдушко хоро

$7/8$ (2+2+3) раз-два, раз-два, раз-два-три и т.н. Ръченица